

REPUBLIKA HRVATSKA
***Nacionalni centar za vanjsko
vrednovanje obrazovanja***

СРПСКИ ЈЕЗИК

I део

УПУТСТВА

- Овај део испита траје 20 минута.
- Твој је задатак да пажљиво прочиташ једну причу и одговориш на десет постављених питања. Питања решавањем уписујући одговоре на предвиђена места или заокруживањем једнога од понуђених одговора.
- Пажљиво прочитај сваки задатак и упутства.
- Пиши искључиво писаним словима.

Желимо ти пуно успеха.

Почни са решавањем!

Пажљиво прочитај приповетку!

ПРВА БРАЗДА

Милован Глишић

Покојни Сибин има доста браће и братанаца, одељака. Сви су вредни, отресити, добродушни људи. Нема дана кад се који од њих не сврати кући Миониној да јој помогне штогод.

Највише је помагао Миони млађи брат Сибинов Јеленко.

Не једанпут говорио је Јеленко својој снаси:

- Зашто ме, снахо, не послушаи? Што не пређеш у нашу кућу? Видиш ли, јадна не била, да не можеш изаћи на крај са том дечицом! Куд ћеш, јаднице, пре! Да имаш сто руку, опет не би могла тако сама стићи да све урадиш. Што не дођеш барем док ти дечица стану на снагу?...

- Не могу, дешо! – одговорила би му Миона уздахнувши.

- Ама што не можеш, снахо? У нашој кући било би ти лакше и рахатније.

- Како бих ја, болан дешо, могла угасити ово огњиште, где су се ова сирочад први пут ватре огрејала! Шта бих рекла после својој деци кад би ме запитали: «Чија је, нано, она кућа што је зарасла у зову и коров, те нико не сме ни дању у њу ући?» Кад бих тако учинила, мене би сапрео онај хлеб и со што сам појела у овој кући с покојним Сибином! Сачувај, боже! Никад, дешо, никад!...

Пролази година по година.

Миона се већ навикла на самотињу и терет. Чисто сад не би веровала да може бити и другачије! Деца јој поодрасла. Огњан узео петнаесту годину. Иде у школу. Велики је ђак. Душанка навршила тринаесту. Она увелико одмењује мајку у кућевним пословима. Ако Миона зором подрани на њиву да ужање који сноп више, или оде на ливаду да попласти оно што је Јеленко јуче покосио – неће у подне, кад се врати кући, остати без ручка. Душанка се брине о том као каква матора редуша. Уме чак и погачу да умеси. Најмлађи, Сенадин, узео је девету годину. Још гради понекад пуцаљке од зове, али је кадар да причува јагањце и да истера овце на попас.

Људи из села дивили су се дурашности Миониној. Свуд су је хвалили и њоме укоревали своје домаћице кад би се мало олениле. Само једно беше им за чудо: како је могла тако самохрана одвојити од куће Огњана и опремити га у школу! То су јој као и замерали.

И сам Јеленко прекорео је једанпут Миону због тога. Беше се свратио са својим стрицем, старим Јездимиром, па после разговора о свему и свачему, рећи ће снаси:

- Вала, свакако ти се живи чуди како се дајаниш... Јеси вредна, јеси паметна. Само си нешто слудовала...

- А шта то, дешо? – упита Миона и погледа Јеленка мало зачуђено.

- Што оно дете не остави код куће да ти барем штогод помогне? Толики имућнији и задружнији људи, па нису кадри одвојити своје деце. Ти си ионако сирота и мученица, па...

Не дам ја, дешо, да ми деца буду последња у селу! – одговори Миона и заплама се мало у образу! Покојни Сибин, бог да му душу прости, често је говорио како ће, ако дочека, школовати Огњана. Ја сам му испунила жељу. Кад сам се мучила толико година, неће ми зар бити ништа ако се промучим још неко време.

- Оно јест, снахо – поче стари Јездимир. – Све је то лепо и красно, али опет: ти си ето сама у кући, па ти је заувар макар и мала помоћ и олакшица.

- Та Огњан ће ми сад о Петрову дне изучити и остати код куће. Ако бог да здравља, даћу одмах на јесен и Сенадина. Нећу ја да ми деца буду слепа код очију! – одговори Миона тако поуздано и одсечно да јој ни Јеленко ни Јездимир не умедоше речи рећи.

Прозборише још две – три о другим стварима, па се дигоше и одоше.

- Муж жена! – рече чича Јездимир полако, пошто одмакоше од куће Мионине.

Након прочитаног одломка приповетке „Прва бразда“, реши следеће задатке:

1. Допуни реч која недостаје.

Главни лик приповетке „Прва бразда“ је _____.

2. Напиши имена деце из приповетке, наведи њихове особине и колико имају година у највише три реченице.

3. Објасни једном реченицом шта је Јеленко покојном Сибину.

4. Миона ословљава Јеленка са дешо. Дешо је:

- а) деда
- б) момак
- в) девер
- г) брат

5. Заокружи слово испред тачног одговора.
„Људи из села дивили су се дурашности Миониној.“

Дурашност значи:

- а) дуговечност
- б) издржљивост
- в) напаћеност
- г) неспретност

6. Одговори својим речима једном реченицом како људи из приче гледају на школовање деце.
-

7. Препиши реченицу којом Миона објашњава како испуњава жељу покојног Сибина око васпитавања и школовања деце.
-

8. Заокружи слово испред тачног одговора.
Реченица „Нећу ја да ми деца буду слепа код очију.“ значи:

- а) неписмена деца
- б) болесна деца
- в) слабовидна деца
- г) престрашена деца

9. Заокружи два слова испред тачних одговора.

Миона је:

- а) ведра и весела
- б) штедљива и уредна
- в) храбра и упорна
- г) вредна и поносите

10. Објасни у две до три своје реченице како Миона чува огњиште да се не угаси.

ПРАЗНА СТРАНИЦА

ПРАЗНА СТРАНИЦА

СРПСКИ ЈЕЗИК

II део

УПУТСТВА

- Овај део испита траје 40 минута.
- У овом делу испита твој је задатак да још једанпут прочиташ приповетку и утврдиш њену тему, идеју и ликове. Након тога треба да писмено стваралачки препричаш приповетку.
- Пажљиво читај упутства.

Желимо ти пуно успеха.

Почни са решавањем!

Пажљиво прочитај приповетку!

ПРВА БРАЗДА

Милован Глишић

Покојни Сибин има доста браће и братанаца, одељака. Сви су вредни, отресити, добродушни људи. Нема дана кад се који од њих не сврати кући Миониној да јој помогне штогод.

Највише је помагао Миони млађи брат Сибинов Јеленко.

Не једанпут говорио је Јеленко својој снаси:

- Зашто ме, снахо, не послушаи? Што не пређеш у нашу кућу? Видиш ли, јадна не била, да не можеш изаћи на крај са том дечицом! Куд ћеш, јаднице, пре! Да имаш сто руку, опет не би могла тако сама стићи да све урадиш. Што не дођеш барем док ти дечица стану на снагу?...

- Не могу, дешо! – одговорила би му Миона уздахнувши.

- Ама што не можеш, снахо? У нашој кући било би ти лакше и рахатније.

- Како бих ја, болан дешо, могла угасити ово огњиште, где су се ова сирочад први пут ватре огрејала! Шта бих рекла после својој деци кад би ме запитали: «Чија је, нано, она кућа што је зарасла у зову и коров, те нико не сме ни дању у њу ући?» Кад бих тако учинила, мене би сапрео онај хлеб и со што сам појела у овој кући с покојним Сибином! Сачувај, боже! Никад, дешо, никад!...

Пролази година по година.

Миона се већ навикла на самотињу и терет. Чисто сад не би веровала да може бити и другачије! Деца јој поодрасла. Огњан узео петнаесту годину. Иде у школу. Велики је ђак. Душанка навршила тринаесту. Она увелико одмењује мајку у кућевним пословима. Ако Миона зором подрани на њиву да ужање који сноп више, или оде на ливаду да попласти оно што је Јеленко јуче покосио – неће у подне, кад се врати кући, остати без ручка. Душанка се брине о том као каква матора редуша. Уме чак и погачу да умеси. Најмлађи, Сенадин, узео је девету годину. Још гради понекад пуцаљке од зове, али је кадар да причува јагањце и да истера овце на попас.

Сенадин, узео је девету годину. Још гради понекад пуцаљке од зове, али је кадар да причува јагањце и да истера овце на попас.

Људи из села дивили су се дурашности Миониној. Свуд су је хвалили и њоме укоревали своје домаћице кад би се мало олениле. Само једно беше им за чудо: како је могла тако самохрана одвојити од куће Огњана и опремити га у школу! То су јој као и замерали.

И сам Јеленко прекорео је једанпут Миону због тога. Беше се свратио са својим стрицем, старим Јездимиром, па после разговора о свему и свачему, рећи ће снаси:

- Вала, свакако ти се живи чуди како се дајаниш... Јеси вредна, јеси паметна. Само си нешто слудовала...

- А шта то, дешо? – упита Миона и погледа Јеленка мало зачуђено.

- Што оно дете не остави код куће да ти барем штогод помогне? Толики имућнији и задружнији људи, па нису кадри одвојити своје деце. Ти си ионако сирота и мученица, па...

Не дам ја, дешо, да ми деца буду последња у селу! – одговори Миона и заплама се мало у образу! Покојни Сибин, бог да му душу прости, често је говорио како ће, ако дочека, школовати Огњана. Ја сам му испунила жељу. Кад сам се мучила толико година, неће ми зар бити ништа ако се промучим још неко време.

- Оно јест, снахо – поче стари Јездимир. – Све је то лепо и красно, али опет: ти си ето сама у кући, па ти је заувар макар и мала помоћ и олакшица.

- Та Огњан ће ми сад о Петрову дне изучити и остати код куће. Ако бог да здравља, даћу одмах на јесен и Сенадина. Нећу ја да ми деца буду слепа код очију! – одговори Миона тако поуздано и одсечно да јој ни Јеленко ни Јездимир не умедоше речи рећи.

Прозборише још две – три о другим стварима, па се дигоше и одоше.

- Муж жена! – рече чича Јездимир полако, пошто одмакоше од куће Мионине.

ПРАЗНА СТРАНИЦА

Када си још једном прочитао пажљиво одломак приповетке „Прва бразда“, одреди тему, идеју и ликове приповетке. Након тога стваралачки препричај одломак.

„Прва бразда“

ТЕМА: _____

ИДЕЈА: _____

ЛИКОВИ: _____

Препричај стваралачки одломак тако да унесеш нове појединости по своје избору и наставиш развијати причу, односно њен завршетак. Одабери једну од могућности стваралачког препричавања. Заокружи слово испред понуђених могућности стваралачког препричавања коју желиш користити.

- а) У причи разрађујем лик Огњана како завршава школу и враћа се кући.
- б) У причу ћу унети нови лик (још једног брата или сестру).
- в) У причу уносим нову ситуацију (нпр. мајка се разболи – сви у селу помажу).

Нацрт нове приче напиши на приложеном папиру, а касније уредно препиши на предвиђени лист папира. Твој текст треба да буде једна страница.

**СТРАНИЦА ЗА УРЕДНО ПРЕПИСАН САСТАВ (чистопис)
(бодује се)**

ПРАЗНА СТРАНИЦА

REPUBLIKA HRVATSKA
Nacionalni centar za vanjsko
vrednovanje obrazovanja

СРПСКИ ЈЕЗИК

Ш део

УПУТСТВА

- Овај део испита траје 40 минута.
- Треба да одговориш на низ постављених питања. Питања решаваш тако да уписујеш одговоре на предвиђена места или заокруживањем неког од понуђених одговора. Пажљиво читај сваки задатак и упутство.
- За нетачне одговоре не добивају се негативни бодови.

Желимо ти пуно успеха.

Почни са решавањем!

ПРАЗНА СТРАНИЦА

1. Из наведених реченица издвој реч која не припада стандардном српском језику.

„Да ли си данас одговарао математику?“

„Да, добио сам кеца!“

2. Заокружи слово испред реченице у којој је реч **бубе** употребљена у пренесеном значењу.

а) Он увек има бубе у глави.

б) Овај цвет су напале ситне бубе.

3. Истакнуте речи замени речима истог или сличног значења. Одговоре напиши на празне линије.

Рекао је пријатељу да воли домовину.

_____ је пријатељу да воли _____.

4. Истакнуте речи замени речима супротног значења. Одговоре напиши на празне линије.

Ако си ми непријатељ, не можемо се играти.

Ако си ми _____, _____ се играти.

5. На празне линије упиши предлоге **из** или **од**.

а) Деца праве куле _____ песка.

б) Миш је провиривао _____ своје рупе.

в) _____ злата је изливена јабука.

6. На празне линије поред реченица напиши падеж истакнутих именица.

а) Књиге су прозор у свет. _____

б) Ђаци често губе књиге. _____

в) Без књиге нема знања. _____

7. Именице у заградама стави у одговарајући падежни облик.
Одговоре напиши на празне линије.

а) Много ћеш постићи својом _____. (искреност)

б) Својом _____ нас је освојио. (радост).

8. Задани број у загради стави у одговарајући падеж.
Одговор напиши на празну линију.

Послала је писмо _____ другарицама. (четири)

9. На празну линију напиши множину задане именице
у одговарајућем падежу.

Упркос _____ ишао је мрачном улицом. (страх)

10. На празне линије напиши придеве у степенима који недостају.

	Позитив	Компаратив	Суперлатив
а)	јадан	јаднији	
б)		бољи	најбољи
в)	кратак		најкраћи

11. На празну линију задани број напиши речима.

Године 1526. била је битка на Мохачком пољу.

12. У свакој је реченици по једна заменица. Повежи заменицу из реченице са одговарајућом врстом у десној колони и на линији напиши њен редни број.

а) Њихова кућа је далеко.	1. показна
б) Носим много књига са собом.	2. присвојна
в) Својој сестри берем цвеће.	3. повратна
г) Ту девојчицу нисмо упознали.	4. повратно-присвојна

13. У којим су реченицама правилно употребљене неодређене заменице?
Заокружи слово испред двају таквих одговора.

- а) За ништа се наљутио на мене.
- б) Ни с ким он није задовољан.
- в) О ником не зна много рећи.
- г) Ни за шта не би открио тајну.

14. У којем је глаголском времену истакнути глагол.
Заокружи слово испред тачног одговора.

Ми написасмо песму о пролећу.

- а) перфекат
- б) имперфекат
- в) плусквамперфекат
- г) аорист

15. Повежи истакнути презент помоћног глагола хтети са његовим називом. На линију крај сваке реченице упиши одговарајући редни број из десне колоне.

а) Марко неће да руча.	1. наглашени презент
б) Пријатељу ћемо да пишемо писмо.	2. одрични презент
в) Он хоће да иде на игралиште.	3. ненаглашени презент

16. Како се зове истакнути глаголски облик? Заокружи слово испред тачног одговора.

Заспали смо гледајући филм.

- а) глаголски прилог садашњи
- б) глаголски прилог прошли
- в) глаголски придев радни
- г) глаголски придев трпни

17. Истакнути глаголски облик преобликуј у једину.
Одговор напиши на празну линију.

Ми бисмо могли да научимо песмицу.

Ја _____ песмицу.

18. Задани глагол из реченице преобликуј у одговарајући глаголски прилог. Одговор напиши на празну линију.

Обрадујем се кад угледам свог мачка.

19. Из задане сложене реченице испиши главну реченицу.
Одговор напиши на празну линију.

Ко другом јаму копа, сам у њу пада.

20. Истакнути глаголски облик стави у једину истог времена.
Одговор напиши на празну линију.

Ученици су размишљали о задацима.

Ученик _____ о задацима.

21. Одреди функцију заданим реченичним члановима.
Уз сваки реченични члан напиши на линију одговарајући редни број из десне колоне.

О испиту причају савесни ђаци.

а) о испиту	1. предикат
б) причају	2. субјекат
в) савесни	3. објекат
г) ђаци	4. атрибут

22. Одреди врсту прилошких одредби у заданим реченицама.
Уз сваку реченицу на линију напиши одговарајући редни број из десне колоне.

а) Стигли су гости из Италије	1. ПО начина
б) Сви су сложено радили.	2. ПО времена
в) Јутрос није било мраза.	3. ПО места

23. Заокружи слово испред прости непроширене реченице.

- а) Бреза је најлепша у шуми.
- б) Неки су били тужни.
- в) Посадили смо цвеће у бапти.
- г) Гледали смо добар филм.

24. Заокружи слово испред беспредикатне(елиптичне) реченице.

- а) Срећно вам!
- б) Ведро је!
- в) Видим те!
- г) Добро смо!

25. Задане прости реченице повежи у независно сложену закључну реченицу. Одговор напиши на празну линију.

Много смо учили. Добићемо добре оцене.

26. Заокружи слово испред сложене реченице.

- а) Спремили смо собу и обрадовали маму.
- б) Данас ћу написати тетки писмо.
- в) Прочитавши књигу, отишла сам код пријатељице.
- г) Бака и деда су нас одвели у позориште.

27. Од колико се реченица састоји задана вишеструко сложена реченица?
Одговор напиши на празну линију.

Кад смо дошли у школу, сазнали смо да нам у госте долази песник
чије смо песме читали па смо једну научили напамет.

28. Следећу реченицу препиши на празну линију тако да пртицама
раставиш речи на слоге.

„Нећу да ми деца буду слепа код очију“.

29. На празне линије напиши скраћенице заданих речи.

- а) госпођа _____
б) гимназија _____
в) то јест _____
г) множина _____

30. Следећа реченица је написана без знакова интерпункције и са
правописним грешкама. Напиши је правилно на празну линију.

средином деветнајстог века тачније 1852 године вук је објавио
друго издање српског рјечника

31. Заокружи 3 слова испред језика који спадају у јужнословенске језике.

- а) македонски
- б) украјински
- в) словачки
- г) бугарски
- д) српски

32. Заокружи слово испред придева чији се акценат разликује од осталих.

- а) млад
- б) драг
- в) мек
- г) луд

33. Међу следећим речима подвуци три ненаглашене речи.

ћемо, нама, јој, јесам, ја, ме

34. Задани управни говор напиши на линију као неуправни.

Учитељица нам је обећала: „Сутра ћемо ићи на излет у Адицу.“

35. Заокружи слово испред три променљиве речи.

- а) писмо
- б) јер
- в) данас
- г) научити
- д) златан

ПРАЗНА СТРАНИЦА

СРПСКИ ЈЕЗИК

IV део

УПУТСТВА

- Овај део испита траје 7 минута.
- У овом делу испита слушаћеш текст са звучног уређаја. Пажљиво слушај текст јер треба да одговориш на нека питања о његовом садржају. Одговараћеш заокруживањем једног од понуђених одговора.
- Кад одговориш на десет постављених питања, одложи своју оловку и не листај испитно градиво. Причекај упутства водитеља испитивања.

Желимо ти пуно успеха.

Пажљиво слушај следећи садржај! Покушај запамтити све што сматраш важним.

Након што си послушао текст „Студеница“, одговори на следећа питања заокруживањем слова испред једног од понуђених одговора.

1. Манастир Студеница је у близини места:

- а) Ушће
- б) Припштина
- в) Ђаковица
- г) Призрен

2. Стефан Немања је био:

- а) велики кнез
- б) велики жупан
- в) велики деспот
- г) велики везир

3. Стефан Немања је добио монашко име:

- а) Сава
- б) Симеон
- в) Мирон
- г) Герман

4. У манастиру је најпознатија:

- а) Савина црква
- б) Душанова црква
- в) Немањина црква
- г) Маркова црква

5. Манастир је изграђен у:

- а) 11. веку
- б) 12. веку
- в) 13. веку
- г) 14. веку

6. Манастир се налази под планином:
- а) Копаоник
 - б) Златибор
 - в) Радочел
 - г) Рудник
7. Од мноштва цркава које су биле у манастиру остале су:
- а) једна црква
 - б) две цркве
 - в) три цркве
 - г) четири цркве
8. На зидовима црква на малтеру се налазе:
- а) иконе
 - б) чираци
 - в) фреске
 - г) псалтири
9. Од првобитних конака у манастиру остали су само остаци:
- а) кухиње
 - б) спаваонице
 - в) олтара
 - г) трпезарије
10. У српском Сабору највећи углед је имао из манастира Студеница:
- а) игуман
 - б) чтец
 - в) калуђер
 - г) јеромонах

ПРАЗНА СТРАНИЦА

УПУТСТВА

- Овај део испита траје 7 минута.
 - Сада ћеш поново слушати исти текст. Овога пута слушај тако да се усмериш на податке који су ти промакли. Одговараћеш на иста питања као и први пут!
 - Не окрећи страницу док ти водитељ испитивања то не каже! Током одговарања на питања не смијеш се враћати на одговоре које си дао након првог слушања.
- Пажљиво слушај следећи садржај.**

Након што си послушао текст „Студеница“, одговори на следећа питања заокруживањем слова испред једног од понуђених одговора.

1. Манастир Студеница је у близини места:

- а) Ушће
- б) Припштина
- в) Ђаковица
- г) Призрен

2. Стефан Немања је био:

- а) велики кнез
- б) велики жупан
- в) велики деспот
- г) велики везир

3. Стефан Немања је добио монашко име:

- а) Сава
- б) Симеон
- в) Мирон
- г) Герман

4. У манастиру је најпознатија:

- а) Савина црква
- б) Душанова црква
- в) Немањина црква
- г) Маркова црква

5. Манастир је изграђен у:

- а) 11. веку
- б) 12. веку
- в) 13. веку
- г) 14. веку

6. Манастир се налази под планином:
- а) Копаоник
 - б) Златибор
 - в) Радочел
 - г) Рудник
7. Од мноштва цркава које су биле у манастиру остале су:
- а) једна црква
 - б) две цркве
 - в) три цркве
 - г) четири цркве
8. На зидовима цркава на малтеру се налазе:
- а) иконе
 - б) чираци
 - в) фреске
 - г) псалтири
9. Од првобитних конака у манастиру остали су само остаци:
- а) кухиње
 - б) спаваонице
 - в) олгара
 - г) трпезарије
10. У српском Сабору највећи углед је имао из манастира Студеница:
- а) игуман
 - б) чтец
 - в) калуђер
 - г) јеромонах

ПРАЗНА СТРАНИЦА